

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet **Ökad trygghet för visseblåsare (SOU 2020:38)**

Ert dnr A2020/01490/ARM

Svea hovrätt har, utifrån de intressen som domstolen främst har att bevaka, granskat betänkandet och lämnar följande synpunkter. Avsnittsnumreringen följer rubriknumreringen i betänkandet.

Avsnitt 6.3 - Förutsättningar för att omfattas av skyddet

Inom domstolsväsendet tjänstgör personer vars uppdrag grundar sig på och regleras i lag. Som exempel kan nämnas nämndemän i allmänna domstolar och allmänna förvaltningsdomstolar. Det kan diskuteras i vilken utsträckning dessa särskilda typer av uppdragstagare ingår i den skyddade personkretsen och vilken personkategori de i så fall tillhör. Det finns behov av förtydliganden i denna del.

Avsnitt 6.3.4 - Lagen ska skydda rapportering av information om missförhållanden

I betänkandet görs bedömningen att det som skyddat ska kunna rapporteras är missförhållanden av viss allvarlighetsgrad (s. 174 f. och 666 f.). Det kan konstateras att uttalandena i den allmänna motiveringen och författningskommentaren inte står i full överensstämmelse med ordalydelsen i 1 kap. 2 § första stycket 3 i den föreslagna lagen. Mot den bakgrunden kan övervägas om ordet ”allvarligt” ändå bör ingå i lagtexten.

Avsnitt 6.5.2 - Det ska även vara förbjudet att hindra eller försöka hindra rapportering

I 3 kap. 3 § i den föreslagna lagen används begreppet rapporterande person för att beskriva den som omfattas av skyddet mot hindrande åtgärder. Med rapporterande person avses enligt 1 kap. 6 § 2 en fysisk person som i ett arbetsrelaterat sammanhang får del av information om missförhållanden och rapporterar den. Hovrätten konstaterar att innebörden av bestämmelsen i 3 kap. 3 § därmed blir att endast personer som faktiskt fullbordar rapportering om missförhållanden omfattas av lagens skydd mot hindrande åtgärder. Avsikten kan inte vara att skyddet mot hindrande åtgärder ska vara begränsat på detta sätt. Den språkliga

utformningen av bestämmelsen bör övervägas ytterligare under det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Avsnitt 6.5.6 - Hur ska repressalieförbudet påverkas av att en rapporterende person gör sig skyldig till brott?

Utredningens förslag innehåller inte någon uttrycklig begränsning av skyddet mot repressalier i fall när en rapporterende person rapporterar information som han eller hon har anskaffat genom brott. Repressalieskyddets omfattning i fall som dessa behandlas inte heller i betänkandet. Med hänsyn till de skäl (s. 246) som i betänkandet anförs till stöd för en inskränkning av skyddet mot repressalier i fall när en rapporterende person genom rapporteringen gör sig skyldig till brott, bör enligt hovrätten förtydligas hur skyddet mot repressalier förhåller sig till bestämmelsen i 3 kap. 2 § andra stycket om inskränkning av ansvarsfrihet vid anskaffande av information.

Avsnitt 16.4 - Bevisregelns utformning i mål om ersättning för brott mot förbudet mot repressalier

Den föreslagna bevisregeln har utformats efter diskrimineringslagens och visselblåsarlagens mönster. Hovrätten invänder i och för sig inte mot de sakliga skäl (s. 595 f.) som anförs i betänkandet för en sådan lösning, men anser att det kan ifrågasättas om det inte vore lämpligare att utforma bevisregeln mer direktivnära.

När det gäller bevisregelns tillämpningsområde noterar hovrätten att de förhållanden som enligt direktivet (skäl 93) motiverar en bevisregel av angivet slag skulle kunna göra sig gällande även beträffande den som utsätts för hindrande åtgärder. Som anges i betänkandet (s. 235 och 691) kan en hindrande åtgärd vara av samma slag som en repressalie. Det framstår som sannolikt att även hindrande åtgärder kan komma att läggas fram som motiverade av andra skäl än en förestående rapportering. Även för den som hindras från att rapportera, eller som utsätts för hindrande åtgärder men ändå väljer att gå vidare med rapporteringen, kan det antas vara svårt att bevisa kopplingen mellan en tilltänkt rapportering och de hindrande åtgärderna.

Avsnitt 18.3 - Behovet av övergångsbestämmelser

Det bör förtydligas vilken lagstiftning som ska tillämpas i fall när en rapporterende person utsätts för repressalier såväl före som efter ikraftträdandet av den föreslagna lagen.

I handläggningen av detta ärende har deltagit hovrättspresidenten Anders Perklev, hovrättsråden Jens Wieslander och Anna Cappelen-Smith samt tf. hovrättsassessorn Karin Hallåker, föredragande.

Anders Perklev

Karin Hallåker